

בעזהשי"ת

קְרִבָּה אֵלֶּה
נִפְשֵׁי גְאֵרֵהָ

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש לקב"ה במעשה בראשית

מעשה מקידוש בבית המשפט

התבוננות בספר התניא

פרק א' חלק ב' – צדיקים מועטים

גליון ל"א | פרשת בא תשפ"ד

הגהה ועימוד:

יעקב רוזנברג 052-7120001

להארות והערות:

יחיאל יהושע פרישמן 052-766-2543

לקבלת החוברת בדוא"ל: a7662543@gmail.com

מאמר הכנה לקידוש

מבאר איך כל יהודי שותף ממש להקב"ה במעשה בראשית

מעשה מקידוש בבית המשפט

בכעס? וכן עבור מה צריך אני לעבור בזיונות?
על אף שהם מכפרים, אבל הרי יש לי אשה
וילדים, ומה הם אשמים? עדיף לי לא להיפגש
אתו כלל, וכן את הטלפון לא להרים, ושלוש
על ישראל'.

וכך אכן עשה, הטלפון לא צלצל כלל היות
והוא ניתק אותו, ומפגש עמו בבית הכנסת גם
לא התקיים, היות והלווה לא דרך שם. 'אונס
רחמנא פטריה' חשב לעצמו, וכי זה נגרע
מחולה שפטור? וכך המשיך כל אותו שבוע.

עד שהגיע ערב שבת. או אז חשב היהודי
לעצמו, 'מה אעשה כעת? וכי שייך להתפלל
בלי מנין בשבת? זה לא בא בחשבון! זה לא
קרה לי מילדותי'.

ואז עלה בדעתו רעיון, אמנם בימים כתיקונם
הוא לא ממש לכתחילה, אך לפי הנתונים
העכשוויים הוא רעיון נפלא. ישנו בית הכנסת
בצד השני של העיר, מקום נחמד, התפילה שם
אמנם קצת מהירה, אבל במצב שלי אין לי מה
להפסיד. זו אכן לא התפילה החמה שאני רגיל
בה מתמיד, אבל הכל עדיף מאשר לפגוש את
המלווה בין האנשים.

מעשה ביהודי שפנה לעשיר גדול בבקשה
להלוואה, באמרו: 'הנה הקרה ה' לפני
הזדמנות מעולה לעשות כמה עסקים
מוצלחים, אלא שאני נצרך לכסף עבור
ההשקעה. אמנם הסכום שאני זקוק לו הוא
גדול, אך הרווחים גם הם גדולים בהתאם,
ובעז"ה אחזיר את הסכום תוך זמן קצר'.

הסכים העשיר בנדיבות לב, והלווה לו את כל
הסכום.

והנה היהודי אמנם ניסה את מזלו בעריכת
עסקאות טובות, ועל אף שהיה בטוח בלי שום
ספק שיצליח, אך היו כמה פרטים קטנים
וגדולים שהסתבכו, כך שבמקום להרוויח, הוא
הפסיד את כל כספו.

בהתקרב זמן הפירעון, לא ידע הלווה לשית
עצות לנפשו, 'מה אני יכול לעשות? וכי איך
אוכל לפגוש את המלווה לאחר שאת כל כספו
אכלתי, ואין לי אפילו צל של כיוון איך
להחזירו?'

בהגיע יום הפירעון חשב היהודי לעצמו:
'בשביל מה צריך אני להכשיל את המלווה

לא בדביקות אלא ברצון, העיקר שלא יסתכלו אחד על השני. הפעם, הרגיש הוא את עצמו ממש כעושה בזדון, אך מה ניתן לעשות, להיפגש אתו פנים אל פנים הוא אינו מסוגל.

אך דבר מה הציק ליהודי דגן עוד מהפעם הראשונה ששם לב לקיומו בבית הכנסת. בפניו של המלווה היה משהו לא ברור.

לא היה לו זמן להסתכל ולהתבונן בדיוק מה, אבל ברגע המפגש היה נראה לו שהוא מבחין בסוג של חיוך דק הנסוך על פניו של המלווה. אכן לא היה לו יותר מדי זמן לחשוב על זה, 'כנראה דמיונות שלי' מרוב פחד חשב לעצמו, וניסה להסיח את דעתו מזה. וכך המשיך להתפלל כאילו בכוונה. כאשר הגיעו ל'ברכו את ה' המבורך', והיהודי התכופף להשתחוות, קלט בזווית עיניו והנה עוד הפעם הסתכל עליו המלווה, והשוב חזר הסיפור על עצמו, משהו במבטו שידר טוב וסוג של צחוק, במקום כעס ותסכול. איזה נס ש'ברכו' זה רק לרגע, הוא חשב, ותיכף התיישב על כיסאו בנסיון להתרכז ולו במשהו בתפילתו.

כך המשיך להתפלל מבלי להסיר עין מהסידור, כדי שלא יכשל בעוד פגישה, וכמובן כדי שלא יהיה לו היסח הדעת מתפלתו חלילה... אך כשהגיעו ו'לפרוס עלינו סוכת שלומיך' ומוכרח היה לרגע לקום, ומבלי משים ברחו שוב עיניו הצידה, והנה הוא שוב

וכך אכן עשה, בהגיע שב"ק מיהר לפלס לו דרך בין סמטאות צדדיים בדרכו לאותו בית הכנסת, התיישב על מקום ריק, והחל בזריזות להתפלל מנחה, בכדי להשיג את החזן שהתפלל במהירות שלא הורגל אליה.

והנה שוד ושבר, מזווית עיניו הוא שם לב שעל יד הפתח יושב לא פחות ולא יותר, המלווה בכבודו ובעצמו! הוא היה מזועזע! האם הוא הגיע עד לכאן רק בשביל לתפוס אותי על חם? ואולי אך מקרה הוא? בכל אופן אין לי הרבה מה לעשות, לברוח אי אפשר, שהרי הוא יושב על יד היציאה, 'מה עושים? מה עושים?' הוא שואל את עצמו. כל הרעיון הנשגב שלו נהרס במחי יד, וכעת אם יאלץ להיפגש איתו, תהיה זו בושה גדולה ביותר וסיבוך עמוק בהרבה?

בסייעתא דשמיא עולה בדעתו רעיון ותקווה, הוא יתפלל תפלה ארוכה, כזו שעוד לא הייתה לו מעודו, עד שיצאו אחרוני המתפללים ושקט ישרור במקום, רק אז יפסע אחורנית 'עושה שלום', ובכך יחסוך צער בשבת קודש לי ולמלווה. כך תירץ לעצמו הפטנט.

אומר ועושה התחיל להתפלל בהתלהבות, כמובן שכוונתו לא כל כך הייתה על המילים אלא על העיקר, שהוא והמלווה לא יפגשו.

כך התפלל עד שהגיע ל'בואי בשלום', שאז פונים לאחור, אבל המלווה התעכב מעט בטרם קם ממקומו וכך נפגשו עיניהם, אבל רק לרגע, בטבעיות הוא הרים את עיניו למעלה,

רואה את אותם פנים עם ברק בעיניים במקום
האש הרושפת אותה צפה לפגוש.

'איני נביא' הוא חשב לעצמו, מה שקורה
במחשבותיו של המלווה קשה לדעת, אבל הא
מיהא ברי לי ששמונה עשרה ארוך אני מוכרח
להתפלל עד שיצא המתפלל האחרון, רק אז
אוכל לפסוע בחזרה ולסיים את תפילתי.

וכך הוא אכן עשה, כולם כבר גמרו ו'גוט שבת
גוט שבת' נשמע. היה אפילו איזה שיעור קצר
בפרשת השבוע ומתפללים בודדים התיישבו
ללמוד או עלונים לקרוא (ביניהם העלון 'נפשי
גאלה'). היהודי היקר שלנו לא העיז להציץ
החוצה מחמת חומרת הדבר שכתוב, שלא
יראה פני השכינה חלילה מי שמסתכל בחוץ
בזמן התפילה, אך משהשתרר השקט, פסע
לאחוריו. והנה... הוא רואה שהוא אינו לבד
בבית הכנסת, המלווה בכבודו ובעצמו יושב
ומחכה לו בסבלנות כשהוא מעיין בספר ועם
חיוך רחב על הפנים.

'גוט שבת גוט שבת' מיהר הוא לומר למלווה
ומיהר לצאת. 'רק רגע' קורא לו המלווה 'על
תפחד אני מבין אתה ממהר' אמר עם קריצה
בעינו, 'אבל אל תפחד ממני אני רק רוצה לספר
לך משהו'. 'אני ילווה אותך הביתה'.

וכך מספר המלווה: 'השבוע נסעתי לחו"ל
וחזרתי בערב ש-ב-ת. אני מגיע הביתה ורוצה
לפתוח את הדלת, אבל אוזניי קולטות קולות
רעשנים ומוזרים מבפנים. אני דופק בדלת

ופותח לי אדם, אם אפשר לקרוא ליצור הזה
אדם, גבוה, אם כמה שריטות מפחידות על
הפנים, היו חסרים לו את רוב השניים, כתובות
קעקע עם כל מיני סמלים מאיימים, ועגילים
ושרשראות מעטרים אותו לרוב עם רטייה
לכסות את עינו החסרה. 'כן, מה אתה מפריע
לנו?' מה זאת אומרת? זה הבית שלי! זעקתי
מנהמת ליבי. יש לך איזה הוכחה שזה שלך?
הוא שאל 'בטח יש לי מסמכים תפתח את
המגירה תראה'. 'לא שמה אין כלום הוא ענה
לי' כבר שרפנו את זה, חשבתי אולי יש לך עוד
איזה הוכחה'. 'אין לך הוכחות, אז תלך מפה
מהר לפני שאקרא לכאן את המשטרה' אמר
היצור שנקרא אדם.

הלכתי בעצמי למשטרה אבל הם לא יכלו
לעזור לי הם אמרו לי 'אם אין לך הוכחה, מה
אנחנו יכולים לעשות? אמנם גם לגנבים הללו
אין הוכחה אבל הם נמצאים מבפנים
ומוחזקים בבית'.

'ואם אני אביא עדים שזה שלי האם זה יעזור?
יש הרבה אנשים חברים שלי שיכולים להעיד
לטובתי'. צחק השוטר ואמר 'כמו שאתה יכול
להביא עדים שלך גם הוא יכול להביא עדים
משלהם. אך זאת אפשר לעשות, למצוא
מישהו שאין לו נגיעות, אדם שעליו שניכם
סומכים, רק עם ימצא משהו כזה יכלו לגמור
הפרשיה ולהשיב לך את ביתך.

פנימיות נפשי, הנני לעשות כל מה שרק אוכל לעזור לך.

הם הגיעו למשטרה, והמשטרה קבעה זמן למשפט, זאת אחרי ששאלו את הצד השני האם היהודי הזה מקובל גם עליהם. 'הוא, וודאי!' ענו בשמחה, וכך התחיל המשפט.

נכנס היהודי לאולם המשפטים מלווה בקריאות עידוד מאותם אנשים שהשתלטו על הבית, וכך התחיל המשפט.

השופט הזמין את היהודי לעלות לבמה, והוא עלה ברעדה. השופט שואל: של מי הבית? דממה שררה בבית המשפט, יכלו לחתוך את המתח עם סכין, ופתאום יצאה ממנו הקריאה בקול חזק שאפילו הוא לא ידע בעצמו שקיים, אצלו: 'ידעו ה'כל ו'יכירו ה'בעלים האמיתיים, הבית שייך למלווה שלי!'

ההלם היה גדול, אבל תיכף ומיד תפסו את הגנבים והשליכו אותם למאסר. לאחר מכן הזמין בעל הבית את הלווה אליו הביתה לסעודה מפוארת לחגוג את הישועה.

תם ונשלם

חיפשתי וחיפשתי בלי למצוא את האדם הנכון, כל חברי הם צדיקים ולא מתאימים להעיד שהרי הם נוגעים בדבר. כך חשבתי וחשבתי עד שנזכרתי בך.

מצד אחד כולם יודעים שאתה חייב לי כסף וכן כולם יודעים שהפסדת את כל הכסף. לכן אתה לכאורה מתאים להיות על הצד שלהם, אבל מאידך גיסא הרי אני יודע היטב שמה שלא שלמת לי עד כה, זה לא מחמת רוע לבך או רצון לגנוב חלילה, אלא פשוט נפלת בעסקים.

אבל דע לך שהסכום של החוב שלך אינו נחשב לכלום מול השווי של הבית שלי. ואמנם אני מבין שיהיה לך קשה לעמוד ולהעיד מול אנשים מאיימים שכאלו, אבל הרי המשטרה תעמוד שם לשמרך. ובנוסף לכך, כמובן שאמחל לך על כל החוב.

בוודאי! עונה לו היהודי, הרי תקוותי ושאיפתתי היא איך להחזיר את הכסף אלא שלא ראיתי דרך זאת לעשות. ואכן יש לי פחד מול כאלו אנשים אבל יודע אני שהם יסמכו עלי ויטעו לחשוב שאני לצידם. אני יודע היטב שאני היחיד שמתאים לתפקיד, ולכן מוכן אני להסתכן בשבילך כדי להחזיר לך טובה גם אם אין זה על חשבון החוב. תבין נא שמה שלא עניתי לך במהלך השבוע היה רק מחמת בושה וחוסר אונים, פחדתי שלא תבין אותי, אבל עכשיו שאני רואה שאתה כן מכיר את תכונות

כל יהודי לווה מה' יתברך הלוואה גדולה, נשמה קדושה אשר על ידה יכולים להשיג רווחים גדולים מה שאי אפשר לתאר ולשער. היהודי מבטיח להחזיר את נשמתו בנקיות ובשלימות ולהשתמש בה אך ורק לעבודת ה'. אכן לא תמיד זוכים להצליח 'בעסקים', וקורה שהיהודי מאבד את כל השקעתו רח"ל.

כמה לא נעימה הרגשתו! הוא מנסה בכל מיני דרכים ולא מצליח. אין לו דרך להחזיר את חובו, מה אפשר לעשות? להיפגש בתפילה פנים אל פנים עם מי שנתן לו את נשמתו? הוא איננו מסוגל כביכול להסתכל לו בפנים – אשר זוהי עיקר התפלה - ולכן הוא כבר לא מסוגל להרים טלפון ומנתק הקשר, ומחליט לחיות חיים מנותקים מעבודת ה' פנימית ואמיתית. אצל כל אחד זה מתבטא בצורה אחרת, לדוגמא, הוא כבר לא רוצה להגיע לבית הכנסת, הוא מניח תפילין בבית ומתפלל במהירות בלי לב. שהרי אם תהיה תפלתו בכוונה הוא יצטרך להרים את ראשו ולעמוד מול ה', ומי יכול להרים ראש כשהוא יודע את חסרון מעשיו. ומה עוד אם חלילה עשה מעשים לא טובים.

זוהי בדרך כלל הסיבה שלא מתפללים בכוונה, מחמת הסיבה הנ"ל.

אבל הנה מגיעה שבת קודש, ולפתע הנשמה מתעוררת: מה? וכי אני לא אתפלל בבית

הכנסת? אני אעבור שבת בצורה כה יבשה (אויסגעטריקענט) לגמרי ח"ו? (ישנם כאלו שכל כך התרחקו, עד שאצלם זה יתבטא רק בחגים או רק ביום כיפור אבל במשך הזמן יש לכל יהודי סוג הרגשות כאלו), הוא רוצה ומשתוקק לחזור לקדושה, נשמתו משתוקקת לטעום טעם נועם הנשמות, טעם קרבת ה'. אבל מצד שני הוא לא מסוגל, שהרי ללכת לבית הכנסת ולהתפלל זה אומר שהוא בעצם פוגש פנים בפנים את מי שנתן לו את נשמתו עבור התכלית שיעבוד את ה' וירוויח רווח נצחי, ואילו מה הוא עשה? לא רק שלא הרוויח (האמת היא לא כך בכלל, כי באמת כל יהודי מלא מצוות כרימון, רק שהוא אינו מודע לכך ולכן אינו מחשיב את מעשיו הטובים ואת ההתגברויות שהוא מתגבר להנצל ממעשים רעים, אבל אין כאן מקום להאריך בזה, כאן מדברים על ההרגשה שקיימת אצל יהודי לפעמים כשנכנס לשבת קודש, שהשבוע לא עבר עליו בצורה הכי טובה בלשון המעטה) אלא עוד הפסיד את כל כספו.

וכי מה יכול הוא לעשות? מצד אחד מרגיש שלא יכול לגמרי להתנתק מהקדושה ומשתוקק אליה, אבל מצד שני הוא לא מסוגל להיפגש כביכול עם מי שנתן לו את נשמתו.

ולסוף מחליט (לדוגמה) ללכת לבית כנסת עם מנין יותר מהיר, יותר עממי, לא התפלה בכלות הנפש והתלהבות שהיה רגיל אליה בשנותיו הטובים כשהיה יותר צעיר, אבל כך יכול הוא לרקוד כביכול על שתי החתונות. מצד אחד יש איזה זכרון וטעם של פעם, טעם של נשמה.

אבל התפלה נערכת באופן חיצוני ופשוט כדי שלא יצטרך ממש 'להיפגש' עם ה' כביכול. כך מתחיל הוא את תפלתו.

והנה רק התחילו להתפלל ולפתע הוא רואה את המלווה נכנס, פתאום הוא מרגיש איזה אור, איזו התרוממות וטעם שבת. הוא ממש לא יודע את נפשו, כי להסתכל לו בפנים דהיינו להכנס לתוך התפלה ולהתפלל בכוונה, הוא לא מסוגל, כי הוא הרי רואה לנגד עיניו את מעשיו הרעים, איך שכביכול איבד את כל הכסף של המלווה. לכן הוא לא מבין למה מגיעה אליו ההארה הזאת. הוא שואל את עצמו: מה לי ולהרגשה שכזו? הרי באתי לכאן למנין הפחות רציני כדי שלא אצטרך להרגיש מדי חזק את קדושת השבת והנה זה רודף אחרי, כמה לא נעים! אולי ה' יתברך רודף אחרי לתפוס אותי על חם, או אולי אך מקרה הוא? הרגשותי מבולבלות לגמרי, איך הגיע אלי הרגשה של שבת? זה לא יתכן.

לכן הוא מחליט פשוט לא להתייחס להרגשותיו ולגמור התפלה בצורה שלא יראה אותו פנים אל פנים, דהיינו לא לחשוב ולהפנים את מה שהוא אומר בתפילתו ומה זה שבת. ומחליט לגמור את תפלתו אחרי כולם כדי לא לפגוש את המלווה, שזו צורה של יחס של התעלמות בתפלתו ממי שהוא מדבר אליו. (הדברים עמוקים וקשה לפרטם, אבל כל אחד שמוציא את עצמו במעשה זה יודע בעצמו).

כך הוא מתפלל את תפלתו, ברוב כוונה (לפעמים אפילו כוונת המילים העיקר לא לכוון אל מי הוא מדבר), הוא לא מוציא את עיניו מסידורו להתראות פנים אל פנים. והנה מגיעים לאמירת 'בואי בשלום' אשר אז מתחיל חלק ה'נפש' של הנשמה יתירה של שבת להיכנס (כמובא ביסושה"ע מהאר"י), והנה הוא מסתובב ועיניו פוגשים לרגע בעיניים של ה' כביכול. הוא מרגיש תוספת קדושה וקרבת ה' ואהבת ה' אליו. אבל היות שקשה לו להאמין שה' לא כועס עליו והוא רוצה בו ואוהב אותו, לכן הוא מנסה שוב להתעלם מזה, אבל הוא לא יכול, הוא מרגיש שהייתה כאן איזו התנוצצות של צחוק בעיני המלווה, שכביכול ה' כן באמת אוהב אותו ולא רק מנסה לתפוס אותו על חם כדי 'לקרב אותו בכאילו' כדי שאחר כך שירגיש עוד יותר את הבושה ממעשיו. אבל היות שהוא לא מאמין שזה באמת יכול להיות, הוא מתעלם מזה וממשיך בטענה שכנראה אין זה באמת טעם שבת וקרבת ה', אלא תולה שאולי מחמת "המצב" בבית כנסת או מקרה אחר התעורר גם הוא, וכך ממשיך להתפלל.

עד שמגיע ל'ברכו' שאז אומר האר"י הקדוש נכנס ה'רוח' יתירה, והנה שוב נפגשים העיניים אחד בשני, אבל תחת שירגיש ממנו יתברך שנאה וכעס חלילה, הנה הוא מרגיש קרבה ורחמנות. אבל היות והוא לא מבין בשכלו את האפשרות הזאת, הוא ממשיך. (אפשר להאריך הרבה על הנמשל, כל אחד יכול למלאות את הנמשל עם מעבריו כשיש לו אותם ולשלוח למערכת). ואז בברכת

'השכיבנו' הוא נעמד בעת אמירת 'פרוס' לקבל את שלימות ה'נשמה' יתירה, אבל הנה עוד פעם נפגשים העיניים אחד בשני ועוד ביתר שאת מאשר לפני כן. הוא מרגיש הארת פנים במקום פנים של זעם, אבל לא מסוגל להאמין בזה ובורח מההרגשה הזו, ולכן מחליט לגמור את תפלתו אחרי כולם, שזה לפעמים כפשוטו שמרוב בושה הוא מאריך. אבל יש בזה גם בחינה יותר עמוקה בנפש, שאדם מסוגל אפילו להאריך בתפלה, והעיקר שלא יפגש ממש עם ה' כמו שהוא באמת. כי הם שתי סוגי תפלה, כוונת המילים או כוונת הפלה.

אבל אחרי כל ההשתדלות הזו הוא מוצא את ה' מחכה לו וכביכול אומר: 'גוט שבת! על תפחד, אני רוצה לספר לך סיפור, אני לא אעכב אותך, אלוהה אותך הביתה'. וכך בלית ברירה הוא פותח הלב לשמוע.

והקב"ה מספר: הנה כל השבוע ישנה הסתרה ואין השכינה בהתגלותה בעולם הזה, וזהו לצורך קיום הבריאה כדי שתהיה בחירה בין טוב ורע. זאת על ידי שכביכול יש ענין של צמצום, וזוהי כעין נסיעה לחוץ לעיר מצד הגילוי.

והנה מגיע ערב שבת והמלך רוצה לחזור לביתו, הבית והדירה בתחתונים. אבל הקליפות טוענים: מה אתה עושה כאן זה המקום שלנו, אם אין לך שום ראיה שהעולם

שלך, הוי אומר שיש כאן מקום לטעות חלילה, כמו שפרעה אומר 'לי יאורי'. ואמנם גם לקליפה אין שום ראיה, אבל להם יש כביכול חזקה והם מוחזקים בה.

ואם תאמר שיש עדים נאמנים צדיקי הדורות, אבל הם הרי נוגעים בדבר, הם כביכול החברים של ה', וכשם שהם מעידים על מציאותו יתברך, כך יש המעידים הפוך ר"ל.

ולכן רק מי ששני הצדדים יסכימו עליו הוא זה שיכול להכריע.

הקדוש ברוך הוא מגיע ליהודי ולפעמים דווקא לרחוקים (גם צדיקים הגדולים יש להם לב נשבר באמת מהרגשה של ריחוק משלימות העבודה שלהם כלפי הבורא ולכן מצד זה גם הם יכולים להעיד), ואומר להם: הסכת ושמע, אני הרי יודע את אמיתת רצונך שרצונך הוא לעשות את רצוני, וכל מה שחטאת לא היה ברצון אלא מרוב בלבולי היצר, וכאשר הבטחת להחזיר את נשמתך נקיה, התכוונת לכך באמת, אלא שלא ידעת עד כמה גדול כח היצר ובלבולי הזמן.

ואני יודע שבאמת אתה רוצה להחזיר לי את הכל, אלא שאתה מרגיש שאינך מסוגל, אין לך מאיפה לקחת את הכוחות האלו. אבל דע לך שהקליפות מכירים אותך כמו של חבר משלהם, ודווקא זה יוצא לטובתי שהם וודאי יסכימו שאתה תהיה המכריע בדבר. ואמנם מבין אני שזה מפחיד להיות מול הקליפות, דהיינו לעמוד ולראות את חטאתך מול

העיניים, ועם כל זה להעיד שה' הוא אלקים. אכן נדרשים עבור צריך כוחות על-טבעיים. אבל דע לך שהשווי של הבית, של הדירה בתחתונים שאתה יכול ורק אתה יכול, עולה עד אין סוף יותר ממה שהפסדת ממני. (ואומר התפארת שלמה שזמן קידוש יש מחילת עוונות שכדי להעיד צריכים להיות עד כשר).

ולעניינינו ה' אומר ליהודי אני ימחל לך אל הכל רק תעיד בשבילי.

עונה היהודי: על אף כל הקושי שבדבר, בוודאי ובוודאי! הן זהו החלום שלי שאפילו לא העזתי לחשוב עליו! זהו כל פנימיות רצוני לתת לך ולהחזיר לך טובה כמה שאני יכול. וגם בלי מחילה יש לי הכרת הטוב אליך רק התביישתי והרגשתי שמעשי בכל מקרה לא מרוצים ולכן התעלמתי, אבל כעת, בוודאי שאבוא להעיד.

כך מגיע היהודי באימה ויראה ל'קידוש' להעיד, ולנפנוף ידיים כביכול של כל המעשים הרעים היהודי מוסר את הנפש, ובקול וצעקה פנימי מתוך חוזק שלא ידע שקיים אצלו אומר: "יום ה'שישי ו'יכולו ה'שמים!" זה הבית של ה' וכל הקליפות רק גנבים. הוא ברא את העולם ואת כל המעשים, איני יודע מה יהיה ממני אבל את הבית של המלך אני מחזיר. אז מתבטלים כל הקליפות ובמצולות ים הם נבלעים.

ואז מביא אותנו המלך לביתו לחגוג את הניסים, ומי יכול להשתתף? גם המלאכים אינם ראויים, רק מי שלכאורה הפסיד הכל, אבל בעדות אחת, הוא נעשה שותף במעשה בראשית.

התבוננות בספר התניא

פרק א'

חלק ב' – צדיקים מועטים

מתחיל הבעל התניא לסדר הדברים לא רק בסוגיות אלא – בנפש, ראשית יש להעמיד באופן ברור כי כל הנידון וההתלבטות האם הוא צדיק או לא, אין המדובר בהגדרה לענין דין שמים, שכר ועונש, יתכן מאוד וכלפי משקל המאזניים בעמדו במשפט יצא זכאי וצודק, כאשר רוב מצוות מכריעים את הכף לטוב, או אפילו כולו רק זכיות, ושכרו יבוא לו משלם, זו הגדרה הלכתית של 'צדיק'.

אלא – אומר הרבי לחסיד – יודע הנני כי לא זה מה שכואב לך, הנני שומע את צעקת לבך מתוך יסורי הנפש על שהנך מרגיש בכל עת נטיות סותרות, פעם לטוב ופעם להיפך, ומרגיש כמאמר רבקה אחר שהתרוצצו הבנים בקרבה פעם לבתי כנסיות ופעם להיפך, אם כן למה זה אנוכי?

ועל כך אומר לו הבעל התניא, כיון שבאת עם רצון לקבל את האמת כמו שהיא, 'ותלך לדרוש את השם' הנך חפץ לדעת מה אתה באמת, האזן ושמע נא:

אבאר לך קודם מה זה 'צדיק' באמת חז"ל אומרים צדיקים המה מועטים ושתלן הקב"ה

אחר שמבאר מהגמרא והזוהר הק' שלא יתכן שם 'צדיק' למי שחטא אפילו פעם אחת, וכן לאידך גיסא מוכח שאפילו רשע גמור המהרהר בתשובה נהיה צדיק גמור, אלא מוכח מזה שיש שני מהלכים בהגדרות צדיק, חוץ מהגדר הפשוט, יש סוג נוסף של מדרגות צדיק ורשע שעליהם נאמר בראת צדיקים וכו' ואכן דבר זה אינו לפי מעשי האדם, אלא במהותו, ובמהלך זה מובן היטב המדרגה האמצעית, והוא 'בינוני' וכלשונו הק' (ריש פרק י"ד): 'מידת הבינוני היא מדת כל אדם ואחריה כל אדם ימשוך' וזה לשונו כאן במסקנת הדברים:

הא דאמרינן בעלמא דמחצה על מחצה מקרי בינוני, ורוב זכויות מקרי צדיק הוא שם המושאל לענין שכר ועונש כלפי שנידון אחר רובו ומקרי צדיק בדינו לפי שנידון אחר רובו, אבל לענין אמיתת שם התואר והמעלה של מעלת חלוקות צדיקים ובינונים אמרו רבותינו ז"ל צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר (תהילים ק"ט) 'וליבי חלל בקרבי' שאין לו יצה"ר כי הרגו בתענית, ראה הקב"ה שצדיקים מועטים ושתלן בכל דור דור שנאמר וצדיק יסוד עולם.

בכל דור ודור, ממש יחידים, צדיק פירושו 'ליבי חלל בקרבי' כמו דוד המלך שהרג את היצה"ר לגמרי, אין לו כלל נטיה לרע, [וגם בו גופא יש מדרגות]. וממילא לפי איך שהנני מכיר אותך¹, וכן מתוך ספור חיך לא נראה שאתה יכול לשייך את עצמך להגדרה זו, לכן התיקון הראשון בשבילך הוא שאל נא תעפיל גבוה 'לא תעלה במעלות על מזבחי'², לא נראה שהגעת פעם לדרגה זו, וברור שאינך רוצה להקרא 'צדיק' אם אינך כך, 'איזהו חכם המכיר את מקומו'.

אין ממעט כלל בערך מעשיך הטובים, גם תקבל שכר טוב בזה ובכא על הזמנים שאתה יגע ומצליח בעבודת ה', אבל בזה עוד לא נהיית 'צדיק', הרי לא באת לכאן בשביל ישועה, פרנסה, גם לא בשביל גן עדן, ענינים אלו וכיו"ב אפשר ביתר קלות לסדר לך, באת בשביל עבודת ה' באמת, ובעיקר כדי להכיר את עצמך, מי אתה באמת ולא יזו מטרה אתה באת לעולם, ואיך להשיג תכלית זו, ולמלא את שליחותך כראוי.

אחד מחסידיו הגדולים של האדה"ז רבי הלל פאריטשער סיפר שלפני התקרבותו לבעל התניא חשב עצמו לצדיק, כיום – משהתקרב לחסידות – הלואי בינוני.

ולכאורא, הלא גם לפני התקרבותו היה עובד ה' ואיך יתכן שחשב על עצמו בגדלות כזו, [ועוד, וכי בשביל זה צריך להגיע לבעל התניא], ואפשר לבאר כי לפני שהגיע אל הבעל התניא, למד את הגמרא כפשוטו, והבין כי מי שרובו זכויות הוא צדיק, וממילא לא ראה בכך גדלות כי זו היא חובת כל אדם כמו שהשביעוהו, תהי צדיק וכו', אך כעת כשהאיר לו רבו את אור החסידות, קיבל שאיפות אחרות לגמרי וראה שהוא עדיין רחוק מאוד מלהיות צדיק, כי מי שובו זכויות נקרא צדיק רק בשם המושאל.

סיכום: תפקיד של איש יהודי [בדרך כלל] הוא לחיות כ'בינוני' – שיש לו נסיונות, ואל לו לאדם להשבר ממה שאינו 'צדיק'.

² פרשת יתרו (שמות כב יא) וראה בתולדות יעקב יוסף פרשת משפטים, ועוד תלמידי בעש"ט.

¹ וכמו שכותב בהקדמה שיודע ומכיר את תעלומות הנפש של כל תלמידיו.